

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดของกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าเกี่ยวกับการผลิตวาทกรรมเรื่อง "ชาติไทย" ว่าด้วยเรื่อง ประวัติศาสตร์ "ชาติไทย" "เอกราชของชาติ" และ "ศัตรูของชาติ" ในระหว่าง พ.ศ. 2490-2505 ซึ่งปัญญาชนหัวก้าวหน้าเหล่านี้ได้เสนอแนวทางอธิบายใหม่ที่มีความหมายแตกต่างจากวาทกรรมกระแสหลัก

จากการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มของกลุ่มปัญญาชนในทศวรรษ 2490 เกิดจากการหลอมรวมปัญญาชนสองรุ่นเข้าด้วยกัน คือบางส่วนเป็นปัญญาชนรุ่นที่เติบโตมาในทศวรรษ 2470 หากแต่ยังคงมีบทบาทต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงทศวรรษ 2490 และกลุ่มที่สองเป็นปัญญาชนที่เพิ่งเติบโตและก้าวเข้ามามีบทบาทในทศวรรษ 2490 ปัญญาชนทั้งสองรุ่นมีการรวมกลุ่มกันโดยมีสื่อกลางคือแหล่งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ฉะนั้นแหล่งที่เป็นโรงพิมพ์ และสำนักพิมพ์เหล่านี้ซึ่งเป็นเสมือนศูนย์กลางในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความคิด อุดมการณ์ แก่กันและกัน เปิดโอกาสให้กลุ่มปัญญาชนมีอิสระทางความคิดและสามารถเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ เช่นแนวคิดแบบสังคมนิยมและมาร์กซิสม์ อันทำให้เป็นช่องทางที่ปัญญาชนบางคนนำมาเป็นอาวุธในการเปิดประเด็นวิพากษ์โครงสร้างสังคม และที่สำคัญคือนำไปสู่การวิพากษ์ "ชาติไทย" ที่เป็นอุดมการณ์กระแสหลักที่ครอบงำความรู้ในสังคมขณะนั้น

ประกอบกับทศวรรษ 2490 เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ อันเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้กลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าได้สร้างวาทกรรมใหม่ ได้แก่ การสร้างแนวการอธิบายประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ "ชาติไทย" ก่อนรัฐสมัยใหม่ว่ามีที่มาจากกลุ่มชนที่หลากหลายชาติพันธุ์ ทำให้เกิดการอธิบายเรื่อง "อัตลักษณ์ไทย" ใหม่ว่ามีหลากหลายทั้งทางด้าน ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีของท้องถิ่น ที่แตกต่างไปตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยตามภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากนี้กลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าได้สร้างการอธิบายเรื่อง "เอกราชของชาติ" ว่าหมายถึงการมีอิสระในการดำเนินนโยบายกับต่างประเทศโดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับอิทธิพลของชาติมหาอำนาจ และการนิยามเรื่อง "ศัตรูของชาติ" ซึ่งหมายถึง "จักรพรรดินิยมแผนใหม่" คือสหรัฐอเมริกา รวมทั้งกลุ่มข้าราชการและนักการเมืองที่แสวงหาผลประโยชน์จากความร่วมมือกับต่างชาติ

แม้ว่าทศวรรษ 2490 จนถึงต้นทศวรรษ 2500 จะเป็นช่วงโอกาสและจังหวะเวลาที่ปัญญาชนหัวก้าวหน้าได้มีโอกาสผลิตวาทกรรมโต้ตอบกระแสหลัก หากแต่ในที่สุดแล้ว ด้วยอำนาจรัฐที่มีกลไกการจัดการที่เหนือกว่า จึงมีการกวาดล้างและจับกุมขังคุกกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าในข้อหาการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ อันเป็นการลบกลุ่มคนเหล่านี้ออกไปจากความทรงจำของสังคมและผลงานของพวกเขากลายเป็นสิ่งพิมพ์ต้องห้าม เพื่อไม่ให้เกิดการผลิตซ้ำอุดมการณ์ของพวกเขาอีกต่อไป ต้องรอดรบาจนกระทั่งอีกทศวรรษต่อมา วาทกรรมของพวกเขาจึงถูกนำมารื้อฟื้นอีกครั้ง

This thesis aims to study the concept that progressive intellectuals conducted a discourse of the 'Thai Nation' during 1950-1962 in which they identified alternative meanings for the 'history of the Thai nation', 'sovereignty of the nation' and 'enemy of the nation'.

Two generations of progressive intellectuals have been identified by this research. The first group played a role from the 1930's until the 1950's, and the second group was active from the 1950's. The two generations of intellectuals came together by publishing in newspapers and journals during the 1950's. The print media became the means by which they communicated their ideas to each other and put forward new opinions gained from their understandings of Marxism. These were new theories which criticised and challenged the mainstream view of 'Thai nation'.

Moreover, in the 1950's there was a turning point of opinion, both from within Thailand and outside the country, which affected the ideas of the progressive intellectuals. It led to their creation of a discourse of 'Thai nation' which claimed that the nation was formed from ethnic heterogeneity and that 'national Thai identity' was formed from cultural diversity. Progressive intellectuals further explained that the 'sovereignty of the nation' was implied in an independent foreign policy, that is not dependent on policies of powerful countries. Furthermore, the concept of 'enemies of the nation' was directed at 'the new empire' (United States of America) and at the Thai group of politicians and those in bureaucracy who considered that Thailand should have closer alliances with the American capitalists.

The discourse of progressive intellectuals ended in 1958 when the state power arrested and jailed them under the 'Communist Act'. This action resulted in the loss of them and their works from the memory of Thai society. Their ideas could not be openly publicised from that time until the 1970's, when their works were reprinted by students and intellectuals before and after the uprising of 14 October 1973.